BAGNAN COLLEGE ESTD 1958 Bagnan Howrah

2025

SANSKRIT — HONOURS

Paper : DSCC-10

(Indian Philosophy : General Introduction and Special Acquaintance with Nyāya-Vaiśeṣika)

Full Marks : 75

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

Unit - I

(Marks : 35)

1. अधोलिखितेषु यथेच्छं कस्य***चिदेकस्य*** उत्तरं प्रदेयम्।
   (a) अद्वैतवेदान्तदर्शनमनुसृत्य ब्रह्मस्वरूपम् आलोच्यताम्। 12
   (b) नास्तिकास्तिकदर्शनयोः कः भेदः सोदाहरणं व्याख्यायताम्। 12
   (c) प्रतीत्यसमुत्पादवादः केन दर्शन-सम्प्रदायेन स्वीकृतः? अस्य मतवादस्य विस्तारिता आलोचना करणीया। 2+10

2. अधोदत्तेषु यथेच्छं ***विषयत्रयम***धिकृत्य टीका लेखनीया। 5×3
   (a) सत्कार्यवादः
   (b) स्वभाववादः
   (c) द्वैतवादः
   (d) बहुत्ववादः
   (e) हीनयानः
   (f) जैनदर्शने त्रिरत्नानि।

3. अतिसंक्षिप्ततया निम्नप्रदत्तेषु प्रश्नेषु ***चतुर्णाम्*** उत्तरं दातव्यम् (सुरगिरा देवनागरलिप्या च)। 2×4
   (a) के अनेकान्तवादिनः?
   (b) न्यायदर्शने कतिसंख्यकानि प्रमाणानि स्वीकृतानि?
   (c) योगदर्शनस्य अपरनामानि कानि सन्ति?

(d) मीमांसादर्शने शब्दः नित्यः अनित्यो वा?

(e) क्षणभङ्गवादः कस्मिन् दर्शने प्रतिष्ठितः?

(f) शाङ्करदर्शनम् एकत्ववादम् अनुसरति द्वैतवादं वा?

(g) भारतीयदर्शने सत्कार्यवादं के स्वीकुर्वन्ति?

(h) के खलु देहात्मवादिनः?

Unit - II

(Marks : 40)

4. अधोलिखितेषु प्रश्न***द्वयस्य*** उत्तरं प्रदेयम्।

(a) तर्कसंग्रहमनुसृत्य कारणलक्षणमुल्लिख्य तस्य प्रकारभेदाः सोदाहरणं व्याख्येयाः। 3+7

(b) का नाम व्याप्तिः? सा कतिविधा? लक्षणमुल्लिख्य सविस्तरं व्याख्यायताम्। 2+2+6

(c) अभावाः कतिविधाः? तेषां सोदाहरणानि लक्षणानि लिख्यन्ताम्। 3+7

(d) प्रत्यक्षज्ञानं कतिविधम्? इन्द्रियार्थसन्निकर्षस्य भेदाः सोदाहरणं सविस्तरं लिख्यन्ताम्। 3+7

5. अधोदत्तेषु यथेच्छं ***विषयद्वयमधिकृत्य*** टीका लेखनीया। 5×2

(a) अनुमितिः

(b) लक्षणदोषाः

(c) विशेषः

(d) कर्म।

अथवा

अधोदत्तेषु ***द्वयस्य*** हेत्वाभासनिरूपणं करणीयम्। 5×2

(a) वह्निरनुष्णो द्रव्यत्वाज्जलवत्।

(b) गगनारविन्दं सुरभि अरविन्दत्वात्सरोजारविन्दवत्।

(c) पर्वतो वह्निमान्प्रमेयत्वादिति।

(d) शब्दो गुणश्चाक्षुषत्वात्।

6. **पञ्चप्रश्नाः** अतिसंक्षेपेण सुरगिरा देवनागरलिप्या च समाधेयाः। 2×5

(a) उपमितेः लक्षणं करणञ्च किम्?

(b) कः आप्तवक्ता?

(c) वाक्यं कतिविधम्?

(d) वैदिकवाक्यं कथं प्रमाणम्?

(e) मनसः लक्षणं किम्?

(f) शक्तेः पदार्थान्तरत्वं कैः स्वीकृतम्?

(g) आसत्तेः स्वरूपं किम्?

(h) किमस्ति विपर्ययस्य लक्षणम्?

———————